

Betuwse fruitteler Louis Ruissen:

'Toen ging bij mij de knop om'

Stilte aan de andere kant van de lijn. En dan: "Een bedrijfsportret voor Dynamisch Perspectief? Nou nee, daar staat nu mijn hoofd niet naar. Ik zie mijn oogst van dit jaar vrachtwagen voor vrachtwagen afgevoerd worden als industriefruit, zwaar onder de kostprijs." Een afwerende opstelling in dit eerste contact met Louis Ruissen, EKO- en Demeter-fruiteler in Varik (hartje Betuwe). Desondanks maken we een afspraak. Want het is toch juist realistisch om te laten zien hoe hardvochtig de agrariër afhankelijk is van de natuur? *Tekst en foto's: Andries Palmboom*

Varik ligt buiten de doorgaande routes in een bocht van de Waal - achter de dijk. Op weg erheen, komend vanaf de A15-snelweg, beleef je de ontstaansgeschiedenis van het landschap. Op de iets hogere stukken liggen oude dorpjes met eromheen zichtbaar eeuwenlang bebouwde grond. Dat was nog niet zo lang geleden kleinschalig en vollegronds. Delen zijn nu omgebouwd tot rechtlijnige kassenteelt, zodat de route op die plekken slingert tussen blinkende muren van glas - eerder de sfeer van agro-business dan van idyllisch Flipje-Betuwe. Tussen deze hogere gronden liggen de drooggelegde stukken van later datum, kaler en met rechte wegen. Bij binnenkomst van Varik ligt direct al, naast de brandweerkazerne, het 23 ha. bedrijf van Louis Ruissen. Ertegenover een rijtje ietwat saaie jaren-vijftighuizen.

Louis Ruissen (52) is veel toegankelijker dan ik uit het eerste contact zou vermoeden. Op haast vriendschappelijk toon steekt hij van wal tijdens de rondleiding over het land; nuchter-zakelijk en met verstand van zaken. Van enige neerslachtigheid is niets te merken. Sterker nog, hij is een doorzetter die zich door tegenslagen niet van de wijs laat brengen. Bovendien strijdbaar en doortastend als het moet, zoals verderop zal blijken.

Omzwervingen

Louis: "In mijn boomgaard teel ik appels, peren en kersen. Vanaf 1998 helemaal biologisch. Later ben ik op de biologisch-dynamische methode overgestapt. Ik ben dus als gangbare fruitteler begonnen. De geschiedenis gaat terug naar Zeeland, ten tijde van de Watersnoodramp van 1953. Mijn ouders hadden daarbij alles verloren en verhuisden naar de piepjonge en kersverse Noordoostpolder, waar mijn vader toen met 28 jaar de jongste pachter was. Hij begon op de 12 ha. met wat hij in Zeeland gewend was: uien, gladiolen. Later stapte hij over op de fruitteelt. Mijn broer was de gedoodverfde opvolger, maar maakte een andere keuze. Toen kwam ik als opvolger in beeld. Ik wilde maar al te graag. Na mijn middelbare fruitteeltschool zochten mijn vader en ik uitbreiding en dat vonden we in Engeland, waar we een fruitteeltbedrijf kochten. Daar streek ik in mijn eentje neer. Dat ging op zich best, maar het feit dat er veel geïnvesteerd moest worden in combinatie met mijn toch wel isolement maakte dat ik liever

terugkwam naar Nederland. Onze zoektocht bracht mij hier in Varik, waar ik alweer sinds 1982 zit."

Licht en lucht

Lopend door de boomgaard laat Louis zijn tweerijen teeltsysteem zien. Bij de keuze voor het teeltsysteem streef je de optimale benutting van het land na, maar ook dat het werk niet bemoeilijkt wordt door te dichte aanplant en dat de vruchten voldoende licht en lucht hebben voor een gezonde ontwikkeling. De aanplant vraagt om systeem-beslissingen voor de lange termijn, omdat fruitbomen zo'n 15 jaar blijven staan. Louis' tweerijensysteem zorgt voor meer lucht en licht bij de boom en dat is zeker in de biologische teelt aan de orde, want vocht dat blijft hangen rond de bomen verhoogt de ziektedruk, terwijl je niet wil spuiten.

In dat verband laat Louis zijn windsingel zien. "Windsingels schermen boomgaarden af tegen al te veel wind, maar ik heb de onderste takken weggesnoeid omdat anders vocht te lang blijft hangen"

Dat ziet er niet uit als een soortenrijke haag, zoals we die in de BD zo belangrijk vinden?

"Zo'n haag heb ik aan de oostkant wel geplant en die is inderdaad belangrijk voor het herbergen van natuurlijke vijanden. Aan deze west-

Ik voel een verbinding met de bomen, het is alsof ik ermee communiceer

kant staat de windsingel er mede vanwege de regelgeving. Hij moet voorkomen dat spuitmiddelen overwaaien naar buurbedrijven en sloten. Voor gangbare fruitbedrijven zijn de regels voor windsingels strenger dan voor biologische. Maar ik vind het terecht, dat er regels zijn om de schade van biologische spuitmiddelen te voorkomen. Want reken maar, dat sommige biologische spuitmiddelen best schadelijk zijn, bijvoorbeeld voor de visstand!"

Overstap naar bio

Liever spuit je helemaal niet?

"Dat is helaas onmogelijk, maar het was inderdaad mijn bezwaar tegen spuitmiddelen waardoor ik indertijd steeds meer open stond voor biologisch. Ik herinner mij nog goed, dat ik boven de spuittank gebo-

gen stond en bedacht dat ik dit mijzelf niet wilde blijven aandoen. En hoe kon ik dit verantwoorden ten opzichte van mijn opvolger – toen nog een dreumes? Maar ja, het klimaat was toen nog niet zo pro-biologisch als nu."

Hoe verliep dat dan, jouw overstap naar biologisch?

"In het begin van de negentiger jaren hadden onze bomen zwaar te lijden van spintplagen. Daar moest je zeer intensief tegen spuiten. Een teler in de buurt experimenteerde in die tijd met roofmijten. Via hem kon ik aan takjes komen waarop die roofmijten, zeg maar, waren 'geënt'. De bedoeling was dat de roofmijten uitvlogen en de spint te lijf gingen. Je moest in elke boom zo'n takje plaatsen. Dat was veel werk en eigenlijk zag ik het niet zitten. Maar binnen de kortste keren was de spint verdwenen. Toen ging bij mij de knop om."

De knop om?

"Achteraf kan ik zeggen, dat ik tot dusver de bomen als een object had gezien, puur als generator van opbrengst. Door het succes met de roofmijten ging ik inzien, dat de bomen onderdeel zijn van een proces. Dat ze in een natuurlijke samenhang staan. Dat besef heeft zich gaandeweg verder ontwikkeld. In die jaren had ik echter nog geen vertrouwen in de financiële haalbaarheid van omschakeling. Je gaat toch niet overstappen om vervolgens bankroet te raken? Maar toen er in 1998 subsidies beschikbaar kwamen voor omschakeling heb ik die aangegrepen om direct het hele bedrijf om te schakelen."

En dan BD

"De stap naar biologisch-dynamisch deed ik op verzoek van de handel. Ik ben de omscholingscursus op Kraaybeekerhof gaan volgen. Daar werden mijn ogen geopend voor de grote samenhangen, ook al vond ik de theorielessen best ontoegankelijke kost. Misschien ben ik er te nuchter voor. Ik ben praktisch ingesteld. Preparatengebruik bijvoorbeeld – ik gebruik ze plichtsgetrouw, maar ik zie er geen resultaten van. Met BD-collegafruittelers heb ik in een heel leuke uitwisselingsgroep gezeten. We probeerden ons in te leven en de gesteldheid te voelen van stagnerende stukken boomgaard. Maar wat mijn collega's ervoeren beleefde ik helemaal niet. Ik begrijp wel dat het om vitaliteit gaat en kan dat als begrip wel plaatsen, maar beleefbaar is het voor mij niet. Toch is het de verdienste van de BD-benadering, dat ik tegenwoordig durf te zeggen, dat ik op een bepaalde manier een

verbinding voel met de bomen. Het is alsof ik ermee communiceer."

En het biologisch-dynamische in de praktijk?

"Als ik nog zou kunnen kiezen zou ik boeren op een gemengd bedrijf. Ik heb prachtige gemengde bedrijven gezien, waar het BD-ideaal goed wordt benaderd. Dat lukt hier helaas niet. Fruitteelt is wat dat betreft nogal eenzijdig. Een uitwisselingsprogramma met een BD-Veebedrijf is ook onmogelijk. Ik heb wel mest nodig, maar wat kan ik als wederdienst bieden? Daarom koop ik gewoon mest in, biologische kippenmest - maar geen korrels. Het biologisch-dynamische komt bij mij dus aan op het ondersteunen van gezonde bomen: de teelt van resistente rassen (Topaz, Santana en als peer Concorde), het tweerijensysteem, onkruidvrij houden door maaien, en stroken langs de bomen zwart houden door grondbewerking. Daar heb ik afgewogen voor gemechaniseerd, o.a. een schoffelfrees en een maaier-met-tweezijdige-denker (een geleidingssysteem om dicht tegen de stammen te maaien). Verder doe ik dus aan klimaatbeheersing met hagen en windsingels. Tenslotte preparatengebruik, al is dat niet uit overtuiging.

Het is jammer, dat de markt voor Demeter-fruit geen hogere prijs overheeft dan voor EKO-fruit. Demeter zou een grotere bekendheid moeten hebben en beter uitgelegd kunnen worden. Ik wil daar graag aan bijdragen en heb weleens bedacht om iedere appel van een Demeter-sticker te voorzien. De hogere kosten van BD-teelt verdient ik niet terug. Dat is best, zolang het niet te gek wordt. Misschien kun je je voorstellen dat ik soms uit economische motieven twijfel of ik wel met Demeter door moet gaan?"

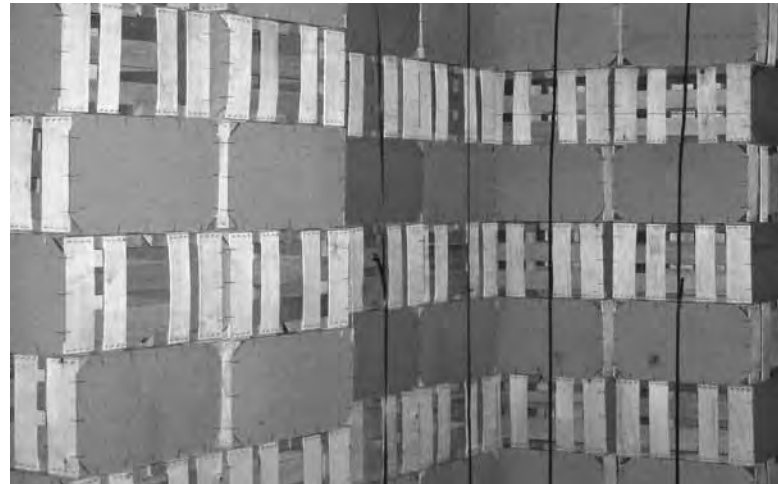
Tegenslag

Waar op internet 'Ruissen' en 'Varik' googlet stuit op 'de kwestie woelratten'. Het toont Louis Ruissen in tijden van tegenslag.

Louis: "Voorjaar 2005 signaleerde ik woelratten, een beschermde diersoort die knaagschade veroorzaakt aan boomwortels. Ik vroeg direct ontheffing aan om de woelrat toch te kunnen bestrijden. De controleur die langskwam maakte een volledig verkeerde inschatting en verleende geen ontheffing. Voor die fout kreeg ik later een idioot lage tegemoetkoming. Ik ben blijven procederen voor het werkelijke schadebedrag. Onlangs heeft de Raad van State in mijn voordeel beslist, maar de vergoeding is nog steeds ontoereikend."

En hoe zat dat met de vrachtwagens industriefruit?

"Dit voorjaar rekende niemand na 2 mei meer op nachtvorst. Toch sloeg op 3 mei de nachtvorst toe. Wij hadden niet tegen de vorst berekend en de helft van de bloesem vror dood. Tot overmaat van ramp kwam daar in juni een hagelbui overheen, die de rest van de oogst ongeschikt maakte voor de fruitmand. Als het nou een schaars fruitjaar was, dan zou zulk fruit toch nog wat opbrengen, maar het is dit jaar een goed fruitjaar met lage prijzen. Dik verlies dus. Je weet dat dit kan gebeuren en enige buffer houd je wel aan, maar dit hakt er wel diep in. Gelukkig ben ik niet 100% afhankelijk van de inkomsten van de boomgaard."

Sorteerstation

Aangekomen bij de bedrijfsgebouwen word ik verrast door nog een heel andere tak van sport. Er staan stapels lege fruitkistjes, een batterij koelcellen en een geavanceerde lopende band. Daar sorteert Louis zijn eigen fruit, en dat van EKO/BD-collega's.

Louis: "Dat is een belangrijke inkomstenbron voor mij en mijn 3 vaste medewerkers, die ik op deze manier ook in de winter aan het werk kan houden."

En ongevraagd: "Om eerlijk te zijn, het sorteerwerk doe ik nog het liefste. Ik houd ervan om dat te organiseren. Hoe drukker hoe beter.

Om in een overvolle schuur slim te schuiven en de productstroom niet te blokkeren... Sterker nog, mij vind je hier het meeste, terwijl de boomgaard grotendeels onder de hoede van een medewerker valt."

Slow transport

Bij thuiskomst heb ik een poging gewaagd om de bedrijfsindividualiteit van Louis' bedrijf in beeld te krijgen. Daarvoor gebruikte ik de methode van inlevend waarnemen met een beroepsbeeld (zie ook pag 9):

Het resultaat verrast me en ik denk meteen aan de opmerking die Louis bij het afscheid maakte. "Ik zoek graag de grenzen op", had hij gezegd, maar vervolgens illustreerde hij dat met een opmerkelijk voorbeeld, wijzend over zijn erf: "Kijk, daar doe ik in een straal van ca. 30 km al mijn vervoer mee. Het lijkt een vrachtwagen, maar hij rijdt maximaal 25 km/u. Geen rijbewijs nodig. Hij rijdt gewoon op de openbare weg, maar het is randje-randje wat betreft de verkeersregels. Je moest eens weten hoe vaak de politie mij al heeft aangehouden!" ☺

- 1 *Wat heb ik hier waargenomen en beleefd? En wat bespeur ik daarin als dynamiek?* In het 1e contact beleefde ik 'nee-maar-toch-ja' en later herkende ik ook 'ja-maar-toch-nee'.
- 2 *In welk beroep, in welke activiteit, wordt die dynamiek positief ingezet?* Ik denk aan een autocoureur: die wil winnen dus gas geeft, maar ook: terdege rekening houden met de risico's op het circuit, dus remt waar nodig.
- 3 *Benoem met twee werkwoorden de activiteit die je in dat beroep voor je ziet.* 'Doorpakken' en 'Remmen', remmend doorpakken.

Ruissenfruit
Achterstraat 1a
4064 EH Varik

Oppervlakte: 23 ha fruitteelt:
16 ha. appels, 4 ha. peren, 0,6 ha. kersen
Grondsoort: lichte rivierklei
Rechtsvorm: BV
Medewerkers: 3
Nevenactiviteit: fruit sorteren voor EKO/
BD-collega's